

Май буйрукъланы толтуруу энчи контрольдады

Ахыры. Алып 1-чи бетдеди.

Сөз ючюн, бытыр сауклык саклау сферада орталык иш хахкы өлчөми 20,5 минг сом бола эди, таматаланыкы уя, учуреденини улуугуна көрө 30-70 минг сом. Билим берүдө бу тарихке былайдыла: 19,3 минг сом орталык хахк, оңуноу кадрланыкы уя – 41,7 минг сом (алада да сагынылгын мардадан озмай, андан азыркы негда көбөрөк алганы бардыла). Аны бля, саудай алып айтханда, Кэбарты-Малкзары РӨ-ни Президентини май буйрукларында иш хахкы көбөйтүү жаны бля борчала толусулай толтургандыла.

Экинчи борч – сактааны бля бля мааниси. Буну билим бөлүмү ошондон да **Тубейланы Альберт** билдиргенди. Статистика шартлагы көрө, бюгонлюкде Кэбарты-Малкзарда ишкерге көлорларындан көлгөн 25,4 сактап адым берганды, алардан 720-саны иш бля жалчытылындыла. Бытыр биринчилены саны жети жүзгө азгайганды, ол себеден урунгалланы саны да аз-маз өслөгөндө.

Иш бля жалчытычу аралагы озган бля 1902 сактап берганды, алардан 720-саны ондугурга аман табылганды. Ол а, бурунлук бля бля тенглеширгенди, 3,6 керөгө

аспады. Кеси да, министрчи оюмуна көрө, кызырал бу проблемга тынгысы эз бурлут-тебирегенин көргөзөдди.

Былга категорияны ишкер бля бля жалчытырга хахыр болганыларын 417 предрияти бля организация билдирген эдиле бытыр. Аны бля алаада 1,8 минг адам ишге тохташканды. Баам, аланы саны андан да көп болу эди, алай көргөзөлгөн жерлени бир-бирлерине тиийиш усталыклары болганыла табылмай кыалгандыла. Дагында иш узаксады, уруну график минга келишмеди, билими жетмеди деген сылтау бля угай дегенде да болгандыла.

Проблемаланы санында тиийиш законлада кемчилик болганыларын белгиленди докладды. Юлгоге, былга адам иш кыялы болса, кызырал анга ахча төлөуно тохтады. Былайда Тубейланы Альберт предриятилада бля организациялада сактап адым деп белгиленген ишчи жерлени саны төрт проценттен аз болмазча закон билдиргенди. Аны хахыры бля көшоакхалда былга 600 адамны ондугурга болугурдан да туура этгенди. Буйрукда көргөзөлгөн мардагы жетеря уя былга, эм азындан, 700-800 сактааны иш бля жалчытырга керекди, деп кыошканды.

Социал жумушланы тамамлау бля көрөгөн организацианы ишшерине багыч бичени системаны, аны эселерини ошондон да кысык билдиргенди министр. Ол айтханда көрө, 2014-2017 жылланы бля кереде анга жети жозден артык организация кыатышканды. Бу ишчи эселери тиийиш информация базада көргөзөтөдди.

Юлгоге, республиканы саудулук саклау бөлөмю 88 балл алганды, ол « хатасы жок» деген белгиге келишеди. Култура – 126, билим берю – 123, социал служба бля – 27 баллага тиийиш болгандыла. Бу белгиге да кеси бөлөмлеринде осласга саналмадыла. Быыл да бу иш андан ары бардырылыгын белгиленди Тубей улга, анга битеу министрствола бля ведомствола да толу кызыралганын четтенди. Республиканы култура министрчи **Мухадин Кумахов** да аны ведомствону кы туусында болган бөлөмю Президентини буйругунда белгиленген керемчилери, оод приставланы да көлорлөнгөн проблема бля байламлы кыаллы иш бардырылган тыра этгенди.

«Калай-алай болса да, сагынылган «жол карта» битеу былгай төлүенин жыйынуу бытыр 70 процентге жетидирге керек эди, – деп эсе салганда Игорь Кошин, – ол а толтурулмаганды. – Белгилисича, бу көрөмдө 50 процент чаклы болганды. Нек? Не зат чырмаганын

сылтау бля тыйыл тургандарын, негда аланы жарга бля не зат чырма этгенин билдирдирге көрөшөддиге. Право нызамны кыруулачу органыла, ол санда МБД-ны, прокуратураны кемчилери, оод приставланы да көлорлөнгөн проблема бля байламлы кыаллы иш бардырылган тыра этгенди. «Калай-алай болса да, сагынылган «жол карта» битеу былгай төлүенин жыйынуу бытыр 70 процентге жетидирге керек эди, – деп эсе салганда Игорь Кошин, – ол а толтурулмаганды. – Белгилисича, бу көрөмдө 50 процент чаклы болганды. Нек? Не зат чырмаганын

айтхан эди да, Кумахов да анда көргөзөлгөн тарихилени тюзюклерине шагытлык этгенди.

Жер-жерледе библиотекаланы, музейлени, театрланы келерини интернет-сайтары болуга кереклине кыаытары эс бурганды, районланы кемчилерини ол артык улуу кыоранчла излемеген жумуш болжалына салмай таман этерге чакырганды. Дагы да бытыр башха регионлада бир неча көрмюч кызарга керек эди да, ол иш да чурмасуз этилгени белгиленди. Энтга да бир борч – жуерли жаш төлөгө бля култураны айтхылы кылулукчуларны биликлик этю. Министр айтханда көрө, бытыр алагы (битеу да жоз да бошала) стиленди төлени турганды. Анга деп республиканы бюджеттендөн көп кыалмык сегиз миллион сом берилгенди.

Бытыр районлада бля элде маданият ойлө ишленгенди, алай, министр билдиргенге көрө, аланы көбөсөн жер-жерли администрацияла энтга да кырылангыга алма тамамланды. Ол да, Натби Бозиев да, администрацияла кенгеше кыатышкан келеринине бу иши созмазга чакыргандыла, башха жумушланы оюу бля да тиийиш рекомендацияла эттенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЮБИЛЕЙ

Жашагынына көрө - махтау, сый-намыс да

КыМР-ни сыйлы нартох өсдорючөгө бу кюнде 90 жыл толганды. Черек районю Жамтала элинде жашагынына Хусей ююрюно юбилейин кыуанчы халда белгилегенди. Ол тириди, керек болса, маллагы да кырайды, юй мюлкөгө да көз жетидери.

Аксыскалыны алгышларга районю жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасары Тогузаланы Юсюп эмда Жамталаны таматасы Хажмурид Докухин да келгенди. Ала, төредө болуучусуна, кыралны Президентини Владимир Путинни, Кыбарты-Малкзарны Башчысы Юрий Коковуну Чырык Черек районю администрациясыны башчысы Муртазаны Борисини алгышлауписьмоларын келтиргенди.

Тогузаланы Аубекирини жашы Хусейни жашауу, көп таулу элинча, тынч болмаганды. Аны сорденине, тюрло-тюрло май-эмда көпчюнолжюк жырларна тошгенди. Тууган журтуна кыайтхандан сорая угьб жылланы механизатор болуп «Москва-колхозда» ишлегенди. Жигерлиги, арый-тала билмегени ючюн Урунууу Кызыл Байрагыны орденине, тюрло-тюрло май-даллагы, сыйлы грамоталагы да тиийиш болганды. Бек

багылы сауугагы уа ол «КыМР-ни сыйлы нартох өсдорючюсо», «Сыйлы колхоз» деген атланы санайды.

Жыл санында да кырамай, Хусей элини жамуат жашаууна тири кыатышканды. Жамтала анча алма төрөк бахчасы бир кишиде да жокчу. Ол андан дайым бай тирилк алады. Андан тышкандан да, ол бек ити атыды. Аны бөлөгөндө.

Жарсыгыга, юй бичеси дунюсын эрте алышканды, ата уа сабийлерине акыл эсеу, кыол кышкыны бля да эс тапдырганды тили турады. Туудуларына көз жетдире, аланы жетишмерлерине кыуанча жайайды. Алла өмюрюнде көп затны көргенди, биледи, алай эсе уа,

туудуларына айтыр заты барды. Не десек да, токсан жылны ичинде кыралны республиканы элини, халкыны, кесини ююрюно кыдары да аны бля бирге эдиле.

Бюгонлюкде уа тууганларны, туудуларыны, башха жуууларны, ахулары, кыошулары, эпилери да аксыскалыны тууган кюно бля алгыштай, анга узак өмюр, дунягы уа мамырылык, тынчылык тежедиле. Ол юйде болган кыдарда, арбазыбыз, юйбюды да жарыкчы, жылыды, дөлдөдиле.

ХОПАЛАНЫ Марзигет. СУРАТДА: Тогузаланы Хусейини алгышталган кезинде.

Суратын автор алгышы.

КУУАНЧ

Вольный ауулчулагы - юй тюгле

Оргаз шабат кюн Нальчикде Профсоюзланы маданият юйюнде Вольный Ауулда жашагыналыа жер участкала чеп атыу бля кыуанчы халда юлешингенди.

Ары келгенге «Асса» сабий юптоло ансамбль жарык тепселери бля тобегенди. Столда уа талты ашырыкка, локсулма, чай, кофе да бля. Белгиленген заманда жыйылуу да болшанды. Сахнада хар кимге да туура жерде улуу барбанны ичине кызыгыдын кыагыт журунукыла кыуланганды. Хар зат да тынгылы кыурапганды.

Кыуанчы ишчи бардыгын Аталаны Азор бу жолугу кыолайы сылтауну эсгертеди. Бытыр 18 декабрьде Нальчик шахарны жер-жерли администрациясы аукцион бардырганы эди. Бюгон а жерде даналы товарищество формада бериледи.

Улуу эхранда юй топлени номерлери бля сурталры көрүзтөдди. Чөп чыгарганыла участкасы кыалады болганын анга кырал билдикчиле. Тубешиню кызаргычла хар ким да чыкно кеси чыгарып, алай бля бир адам да башхаг көлкылды болмазча этгенлерин чертип айтырды.

Ызы бля сахнагы Нальчик шахарны администрациясыны башчысы Арсен Алакаев чыкканды. Ол бек алга «Нальчик за сабуу» деген коммерциялы болмаган жамуат организацины башчысы Тимур Шуркува эмда Вольный Ауулну старейшинала советине жорек ырызылыгын билдиргенди. Ала республиканы Башчысы

Юрий Кокову бу иш бля байламлы буйругун толтургуга улуу себелдик этгенди, дегенди.

Жыйылышланы старейшинала советини таматасы Нуплы Мамиев да алгышлаганды. «Бюгон сизни барыгызга

Юрий Кокову бу иш бля байламлы буйругун толтургуга улуу себелдик этгенди, дегенди.

Кыуанчы ишчи бардыгын Аталаны Азор бу жолугу кыолайы сылтауну эсгертеди. Бытыр 18 декабрьде Нальчик шахарны жер-жерли администрациясы аукцион бардырганы эди. Бюгон а жерде даналы товарищество формада бериледи.

Улуу эхранда юй топлени номерлери бля сурталры көрүзтөдди. Чөп чыгарганыла участкасы кыалады болганын анга кырал билдикчиле. Тубешиню кызаргычла хар ким да чыкно кеси чыгарып, алай бля бир адам да башхаг көлкылды болмазча этгенлерин чертип айтырды.

Ызы бля сахнагы Нальчик шахарны администрациясыны башчысы Арсен Алакаев чыкканды. Ол бек алга «Нальчик за сабуу» деген коммерциялы болмаган жамуат организацины башчысы Тимур Шуркува эмда Вольный Ауулну старейшинала советине жорек ырызылыгын билдиргенди. Ала республиканы Башчысы

билдирге боллуктудыла. «Бу жол алганыла уя барын да бир кюн чакырып, юлешинген жер бөлүмөгө элтип, анда хар кимин чегин белгилерикчи. Юлешинген участкала элини кыатында болганыла себелли ол тиреге газы, оюну, электрикочно тартыр ючюн да улуу кыянын, ахча ырыскы кызартыр кереклиси боллукт ютолодо.

Жолланы уа Нальчик администрациясы жарок бюджеттен ишлерге айтханды, «деп анылганжанды Тимур Шуркув. Ол билдиргенге көрө, Вольный Ауулду юй топлени алыкчылыны тизмесинде 650 адам бар эди, бу жол ала бек амалсыздыла юлешингенди.

ДЛПАХТАЛАНЫ Марзигет.

Специалисттени ююмлары

Белгиленген планланы тамамлауу узакгыга созаргы жарарык туююдю

Нальчикде Бийик таяу геофизика институту агилерини билдиргенерила, былга деп Экобус районда ыркы келир деп улуу кыоркыу барды. Ала айтханда көрө, шендоно амалланы хахыры бля аллай затны боллуугун он кюн

алга билдирге өң барды. - Заманы созмаганлай Тырныау шахарда ыркы суулануны бир жааны кетерген аркыкын тазалагыра, кесин да тиийиш халга келтиргери керекди. Бакса оюн сол жагында орналган объекттени саклачы аны жалгасын да кычирге тиийишиди. Чыранла төр эргиген кезинде ачыла да дайым көз-кыулак

болуп туруга керекди, - дегенди институту экология жаны бля тинтиле бардырганы бөлөмюно таматасыны кылуугун толтургуга мисал Докухин.

Эскерт айтханда көрө, арт жыллада хауаны жылы бола барыла бля кыюну ошуну эс бергенди.

Аны кезюнде ючюлен ажимлы өлгенди. Дагында, газ быргылаа юзюлөп, тири миген артык адам көп отлуксуз кыалгандыла. Районда Федерал юзүр неча жери уа машина өткөзө бляган эди. Курортта кыалган 1800 турмистин эншле вертолөт бля тошкоренди.

Ары дери уа август айда Тырныау шахарны ичи бля эки уулу ыргы этгенди. Насып, ала анга деп ишленген аркыкдан тышна чыкмаганлары ючюн ахча жетдиргенди.

Курдалланы Сулемин.

Сөзлөни ызларындан шарт жумушла барырга керекдиле

Ахыры. Алып 1-чи бетдеди.

Ызы бля ресурсла бля жалчытычу предриятиланы башчылары сөлөшөндиле. «Кабалкомунерго» бля «Кабалком» компанияланы таматалары айтханда көрө, адамыла, бюджет предриятила да төлүенин көп алмай толусулай айтханды. Алай ЖКХ да предриятиланы жанында а аллай нызамлык өслөгөндө. Сөз ючюн, бытыр жыйылган 329 миллион сом борчоландан, 306 миллионну ала берирге керекдиле. Бытыр воз артында куралган «Нальчикки жышу бля жалчытычу компаниясы» бюгонлюкде 112 миллион сом берлиги барды.

Аны кыой, озган ай ючюн 20 миллион сомну орунуна ол жаланда юч миллион сомму төлөгөндө.

Нальчикде «Водоканал» а аз-аздан тюзөлө барды. Ол кесини кезуло төлүенин 75 проценттин бергенди. Компанияны келечиси ышандырганына көрө, мындан арысында да аны көбөрөк барырга таукедиле. «Газпром-мекрерионга Нальчик» предриятие да кыолундан көлгенин амалды. Бу ишде МБД-ны кемчилери бля да байламлыкя жүрөгөдди, эсепленю приборланы орнатууну андан ары бардырды.

Башха предриятиланы таматалары да төлүенин не сылтау бля тыйыл тургандарын, негда аланы жарга бля не зат чырма этгенин билдирдирге көрөшөддиге. Право нызамны кыруулачу органыла, ол санда МБД-ны, прокуратураны кемчилери, оод приставланы да көлорлөнгөн проблема бля байламлы кыаллы иш бардырылган тыра этгенди.

«Калай-алай болса да, сагынылган «жол карта» битеу былгай төлүенин жыйынуу бытыр 70 процентге жетидирге керек эди, – деп эсе салганда Игорь Кошин, – ол а толтурулмаганды. – Белгилисича, бу көрөмдө 50 процент чаклы болганды. Нек? Не зат чырмаганын

сылтау бля тыйыл тургандарын, негда аланы жарга бля не зат чырма этгенин билдирдирге көрөшөддиге. Право нызамны кыруулачу органыла, ол санда МБД-ны, прокуратураны кемчилери, оод приставланы да көлорлөнгөн проблема бля байламлы кыаллы иш бардырылган тыра этгенди.

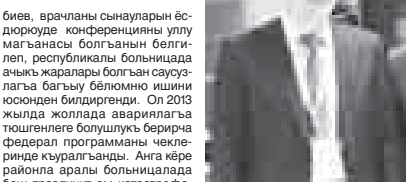
«Калай-алай болса да, сагынылган «жол карта» битеу былгай төлүенин жыйынуу бытыр 70 процентге жетидирге керек эди, – деп эсе салганда Игорь Кошин, – ол а толтурулмаганды. – Белгилисича, бу көрөмдө 50 процент чаклы болганды. Нек? Не зат чырмаганын

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Конференция

Травматология бля ортопедде сынауларын айтадыла

Көп болмай Нальчикде «Анык жаралары болган саудулагы жалчытуу амаллары» деген регионла аралы илиму-практика конференция этгенди. Аны ишине КыМР-ни саулук саклау министрчи Марат Хубиев, КыМК-ну медицина факультетини деканы Мзызланы Исмайланы, Н.П. Пироговты миллет тинтуу медицина университетини травматология бля ортопедия кафедрасыны таматасы Карен Егизарян ол Россияни Травматологлары бля ортопедияни ассоциациясыны республикада бөлөмю председатели Аскар Жугинов кыатышкандыла. Жыйылынуу ача, Марат Хубиев, врачланы сынауларын өсдоруде конференцияны улуу магынасы болганын белгилеп, республиканы бошнянда анык жаралары болган саудулагы багыту бөлөмюно ишини ошондон билдиргенди. Ол 2013 жылда жоллада аварияларга тошгөнгө болушук бериңча федерал программаны чеклестини амалды. Бу ишде МБД-ны кемчилери бля да байламлыкя жүрөгөдди, эсепленю приборланы орнатууну андан ары бардырды.

ларын өсдорюнгөндиле. Аны бля бирге автопарк да жангыртылганды. Сагынылган амалланы хайырындан, заманында эмда тынгылы болушук берилик, авариялагы тошгөнлени арасында өлгөнлени санын иги

КыМР-ни Саулук саклау министрствосуна пресс-службасы.

көсөгө азайтырга кыолубуздан келгенди, - деп билдиргенди министр.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА Фатарланы иелери төлеген ахча жаланда аланы юйлерине кыоратылыккыдыла

Көп фатарлы юйлерини толу ремонттары ючюн налог тохташдырылганыны ити кесек заман озганды, алай соруула уа дайым чыккынанлай турдыла. Ол сылтау бля КыМР-ни Жамуат палатасына Нальчикде Тургенев аты орамда 7-чи номерли юйде жашаган адамыны кыаууму специалистле бля тубешир мурагда келгенди. Аланы тилеклерин толтура, палатаны экономиканы айналыту, предпринимательство эм ЖКХ жаны бля комиссиясыны башчысыны орунбасары Руслан Мазлюев «Кыбарты-Малкзар» Республиканы көп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт эттино регион оператору» коммерциялы болмаган фонду директору Артур Шогенов бля бирге ол юйге барып, анда жашаганна бля сөлөшөндиле, деп билдиргенди палатаны пресс-службасыннан.

Артур Шогенов аланы юйлерине 2020 жылда ремонт этерге белгиленгенин билдиргенди. Алай бу налогу анда жашагына барысы да төлөмөйдө, былтыр аны жангыз да 40 процентти жыйылганын эсгергенди. Мекямны жангыртууга - аны ичинде ишкер системаланы алышындыртууга, башын, тегерегин тапандырууга, эсепленю приборла салугуна эм башха жумушалага - 925 395 сом кереклинин четтенди.

«Бу налог 2015 жылда жангыз да 5,6 процентте жыйылган эди, 2016 жылда – 15,3 процентте, 2017 жылда уа – 38,7 процентте. Програма ишленгени 66 юйге ремонт этилгенди. Адамла да бу ахча берилмей жашаган жерлери тапандырылмакыла. Азында аз-аздан тошкөно бардыла, - дегенди Артур Тутанович.

Руслан Мазлюев а фатарланы иелеринден келген ахча жаланда аланы юйлерин жангыртууга жюклүгүгүн белгиленгенди. Ол кылай кыоратылыккыны, кыдай эм кылай жыйылгычына уа ичине керелери контроль этилликчи. Ахчаны регион оператор администрациялык керекленине хайтырланалык туююлдю. Аны себепли бу иште тири кыатышыгыз, соруула чыксыла уа, Жамуат палатада Жамуат контролну регион арасына келигиз, деп эсгергенди.

КыЛЧАЛАНЫ Зульфия.

«Ким не десе да, биз анда кырылыбызны сейирлерин кыруулаганбыз»

Акыры. Алы 1-чи бетиди.

Хар замандача, биоген битеу кырылда да бушуул митингде афган урууда жоюлган алы эгерде, баш урадыла. Алайга Чеченланы Анзор да кытышучу. Ол акыл этгенден, быллай жумуша жаш тёлону юрттеуде магнанылдыла.

Анзор кызауатны юсюнден ахырда сагынайды. Соруйла берип, не бек корошкен эсеи да: «Заманчы» окуучулары ючюн ушак этерге унаганма аны, аны осиме тюрюорде ахырда соймейе. Биогенюкде жашуу андан ары барады, олу бек магнанылысы», деп кырганды.

Афганистанда ол 1983-1985 жылда кырылган этгенди. Бу кырылган алы андан аны Райдан жылдан асла заманын буктурганды. Жюрюклерин кынаймай деп, Германияда кырылган этеме деп турганды.

«14-май тууган кюномду. Аны аландан да Огары Жемта лага аманна кере барырга харырылабыз. Ингирде уа повестка келеди. Хо да, алыкча 18 жылдым да толмаганды, бир белги салып кырылган болуп, деп келеди эсиме. Эден арха бара, военкоматка кырылганбыз. Ары киргенди, башка жашуу бек бирге мени да автобуска отуртуп кырылды. Жаланда атам, анам бек саламлашаргыра онгум болганды аны. Афганистанга баргандыбыз акылыбызга да келгенден», деп эсгереди ветеран.

Ахирдада юренилгенден сора К.Анзор Афганистанга Шиндан провинцияга тюрююди. Бу жерни юсюнден аштымген, баям, адам болмас. Аскерчиле анга ёлмоню ёзени деп атаганды. Граждан эскер аэропорт, стратегиялы магнанылы объекте да анда ор-

налгандыла. Андан Фарахруд деген жерге кырылган, бек бири техник өткенди болганды. Ол кырылган этеме аскер ёлмоню онимитулук харылыкны ротасы дегенди. Аны да кылай аныгарга болукчуду. Разведчике тегеркеде-башда халны сюзгенден сора, аламы кырылгандан жаяу аскерле кеслерини кырылган болушаргандыла.

Ченен ул Кышатаудан Улбашланы Алим, Огары Маликкардан Гадилайны Ансор (окиси да Афганистанда жоюлгандыла) бек бирге кырылган этгенди. «Жашларыбыз анда кырылгандыла. Арта, мамыр жашауда, биз сени ары жибериендик деген сөзүни эшиттирге тышты. Алай биз анда кырылыбызны бурутуп тургандыбыз», дейди бизни ушак нөгөрбис.

Шёндого болумга кере оюмлар кырасак, ол уруу кырылыбызны кырыкчусузлугун жалгытырга, дунияда кесини даражам кочкорге магнанылы болганды. «Бизге СССР-ни юг жанында чеклери сактайбыз, биз болмасак, алайда америкалыла тохташаргыдыла деп аныгылата эдиле», деп кырады деп.

Афганистанды уруш этип хорлаганды, халкыны кесине бойнуруган кюм алыкча чыкмаганды СССР-ден сора бу кырылган НАТО-ну аскерлери кырылгандыла, алай ала да муратларына жеталмай, 2014 жылда андан кетерилгенди. «Афганистанды уруш бардыры амаллары ахырда ачылды. Асламында жашырын, партиян халда. Атыла, терк окуна бүктүлдү. Бир жол рейдленден биринде кырыны ичинде афганлыны базалан тапхандыла бизни аскерчиле. Анда уа адамга жашуу этерге битеу керекте бар эди. Бу ташы жерде ала кырыдан чыккандыла деп сейрге кырыла эди. Алайда кызауат кыты барганды, кел жашыбыз жоюлганды», деп эсгереди ветеран.

Афган кызауаты геополитика, политика, социал магнанысын тарыхчыла этта тинтип, андан кел жангы окумла этерле. Болса-да совет кырыл а анда мамыр жашууну кырауага тингенди. Гидроэлектростанция, газ ыргыла, аэропорт, нефтебазала, промышленный предпритияла, поликлиникала, окуу учрежденияла, жолла, кенорле, заводла, битеу да бирге 200 дөн асла объект хайырлангыча берилген эдиле. Азориу айтханына кере, аскер ёлмоню орналган тиреде мамыр адамла да бизни аскерчиле аруу кёздн кырагандыла.

Фарахруд черкеде дамба ишлеткен эдик, алай бек эчлини суу жыйрга онланы бар эди. Адамла

былай кырын жерде кылай жашайдыла деп сейр этип турганды. Анда отуну бамзанда тартып сатханды, газны юсюнден не айтыргы барды. Таншыларындан бирлери уруш эттен берилге кырылганганды. Аламы айтханына кере, совет кырыл ишлетген бир-бир объекте бузулгандыла, дейди ол.

Бюгонлюкде уа Анзор мамыр ишленден бири бек кырышме – жолланы халлары, ала ишлемлеге кылай келишгенлери тинтеди. «Доррансериас» предпритияда «Жол лаборатория» деген энчи машинаны жюрютеди. Былай техника кюнушу регионда биринде да жокчуду. «Алгын бу ишни толтурууга бек аздан тёрт адам керек эди, ала да бир кюнге жолу 10 километринден кёбню тинталмагандыла. Энди уа бир оператор бек бирге кюнге 100-200 километри барабыз, камера, компьютер битеу керекли белгилене эсепте аладыла», деп аныгылатады ол.

Ор кишини жашууанда баш борчу, баям, аруу койор кырауу. Аллахны ахшылыктындан. Анзор ю баланы атасыда. Тамата кызы Камилла Кызарты-Малькар кырал университетни ючюнчю курсуну студенткасыды, экинчиси Малика школну жыл бойы бошарканды.

Жакшы эмил а 6-чы классдады. Кеси да спорт гимнастика бек керешип, жыл санына кере уллу жетишмиле болдурганды. Былтыры ахырында Брянскда «Олимпиадалы ышануулук» деген биретюрсей оршишулеге кытышганды. Биогенлюкде уа аны Ростовда олимпиадалы резерви школунда окуурга чыгарылды. Тренери Таймурза Шогенову айтханына кере, ол кыралны жыймдык командасыны резервине киргенди.

Кыска ушагыбызны ахырында урушуну кеси кёзлери бек кирген ветеран «Заман» газетни окуучуларына мамырылгы жейди. «Уруу бир итилик, ахшылык да келтирмейди. Тынчлыкка багылаай билирге борчубуз», дейди ол.

Илмуну ыйгыгы

Студентлени жангычы ниетлери кёпдю

Кёп болмай Кызарты-Малькар кырал университетде Илмуну ючюн жораланы Шимал Кавказын жаш алимлери онекинчи инновациялы проектлери кермочю этгенди. Аны КСМКУ, Россияни жаш алимлери онекинчи республикада бёломю эм КСМР-ни жаш алимлери бек специалистери совети кырауаганды. Аны магнанысы СКФО-да илму бек юрешкен жаш адамланы ишлери аныкларгыда эм жашауда бардырырга болушаргыды.

Ол кон салынган затгага кырауага келгенлени санында КСМР-ни Парламентини Билим беруу, илму эм жаш тёлону ишлери жаны бек комитетини таматасы Светлана Азикова, тийишли министрствону башчысы орунбасары Артур Кажаров, университетни ректору Юрий Алыуров эм илму жаны бек проректор Малхондунаны Юсуф болгандыла.

Республиканы окуу учрежденилары 50-ге жуюук проект кергозген эдиле. Кыноакыла, Аны хар бирине уллу багга бичип, жаш

алимлеге жетишилери бек этта да кырауага турурларын тежеденди. Ахырында Малхондунаны Юсуф «Уник» деген программда медицинадан, химиядан эм математикадан ишлери кыруулаганды.

ладан бешуеленге Инновацияланы анычтыуга себеплик этген фонду атындагы 500 мингшор сом грант бергенди.

МАГОМЕТЛАНЫ А.

Бриффинг

Ёзек кыайгырыу - инсанланы конституциялы эркинликлери, жамуатны аманлыкчылапган жокчлауду

КСМР-ни прокурору Олег Жариков журналисттерге да тобошуде надзор ведомство былтыр тамамланган ишни эсеплери беримлей кырганды.

Ол айтханына кере, законлыкчю кочулеге, адамланы конституциялы эркинликлери саклауга, жамуатны бек кыралны аманлыкчылап кыруулауга баш магнаны берилгенди. Инсанланы социал ишлемлери жалгытуу, терроризм, экстремизмге кыжау,

ни тохташдырылганды», дегенди прокурор. Былтыры ахырында уа «Кавказкабел» заводуну 600 ишчине хаклары беримлей кырганды. «Предпритие банкрот халгага жетгенди. Анда ишлегенлени прокураторуны кырылгандылыри приёмга алып, законланы аныгылгандыла. Заводуну онучуларына аныккыны замандына тёлемгенлери ючюн уголовный ишле ачылгандыла.

излемлеге келишмеген жашуу журтланы хайрылангырга жаргауаны юсюнден документе кыл салгыны ючюн Шахар ырысхыга башчылык этген управленианы алгынлыгы таматасына уголовный иш ачылганды. КСМР-де криминоген халны юсюнден айтханда уа, былтыр битеу да бирге 6,7 миңден аслам аманлыкчы этилгенди. Ол аны алында жыл бек телештиргенде, 12,3 проценте

рии ёлтюрюрге умут эткен кезиле кёбейгенлери да бек жарыстады – 16 кези. Мартада право нызамны саклауучу органданы корордияция кенгешинде акылылык болмаган кыралны провалорын саклау жаны бек мадарла созулолп, тийишли онула чыгарыллыкчыла-дегенди ол.

Журналистке налог буюзукчылканы, коррупция бек байламлы аманлыкчыланы, Сирияда террорист кырууланы жанында уруш этген жерлешлерибизни юслеринде да билирге сөккенди. КСМР-ни Парламентини аманлыкчыланы кырылганды болганды деп бек магнанысы айтханда уа, былтыр битеу да бирге 6,7 миңден аслам аманлыкчы этилгенди. Ол аны алында жыл бек телештиргенде, 12,3 проценте

Бриффинде башка соруйла да болгандыла. Аны ишине РФ-ни Следствие комитетини органдарында аманлыкчыланы тинтирге надзор толтуруу жаны бек бёломю таматасы Мызылы Магомет, уголовнов соуд бёломю таматасы Чеченланы Борис, федерал кырыкчусузлук, миллетте алы халла эм экстремизме бек терроризмге кыжау законланы толтурууга надзор жаны бек бёломю башчысы Анзор Шурдумов, коррупция бек кыжау законланы толтурууга надзор жаны бек бёломю таматасы Артур Жамурзов, федерал законланы толтурууга надзор таммалуу жаны бек управленианы башчысы Ануяр Каскулов, Ич ишле органданы уголовно-процессуал жумушларында надзор эм соуд приставланы ишлери жаны бек бёломю башчысы Аскер Масаев, прокуроруну жамуатны тилеклери тинтиу эм праволу билим беруу жаны бек тамата болушукчусу Заур Заураев да кытышгандыла.

ТОКЛАНЫ ОТИМА. Сураут авторуна.

право нызамны саклауучу органа бек байламлыкчыланы жюрютуу жумуша да толтуругандыла.

Прокурор беклиги этген шартлагга кере, федерал законла кылай толтуругандыры сөзөндө, 29,5 миңг буюзукчылк аныкланганды. Аламы кетер мурт бек 4,8 миң буюрчук этгенди, законланы бузарга жарамганыны юсюнден 764 эсгерти чыгарылганды.

Кырал власть органа бек бирге тамаланган жумушланы хайриндирге керек болгандыны тизмесинде 1364 экюз барды. «Прокураторуны эсгертилуерине кере, республиканы Правительство соуду 180 кырал келишимле негеле хаклары тёлөуде борчла кетерилгенди. «Экономикада ишлегенлеге уа 60 миллион сом беримлей тура эди. Хаккыны замандына юлешмегенлеге 7 терсеуу материал следствие органдарга берилгенди. Алыга кере 4 уголовный иш ачылганды.

Ол санда Прокуратуриде ремонт заводун алгынлыгы башчысы ишчирине 9 миллион сомну тёлемеле-

Анда болуну контролга тутубуз», деп чертенди прокурор.

Экюз эм кырал адамлары болмагандыла 90 фатар берилгенди. Бу кырал программа ишлеп башлаган 200 жылдан бери уа инсанланы бу кыраууна 549 жашуу журт болгонлорунда. Болсада бюгонлюкде да жашуу халларын иленидирге керек болгандыны тизмесинде 1364 экюз барды. «Прокураторуны эсгертилуерине кере, республиканы Правительство соуду 180 кырал келишимле негеле хаклары тёлөуде борчла кетерилгенди. «Экономикада ишлегенлеге уа 60 миллион сом беримлей тура эди. Хаккыны замандына юлешмегенлеге 7 терсеуу материал следствие органдарга берилгенди. Алыга кере 4 уголовный иш ачылганды.

Ол санда Прокуратуриде ремонт заводун алгынлыгы башчысы ишчирине 9 миллион сомну тёлемеле-

Конкурс

Алимлерибизни ишлери - тийишли багга

Озган жылы алыгында Юг федерал университетни социология эм регионөведени институтуну (Донгага Ростов шахар) мурдоору «XII Ждановские чтения» окуула бардырылгандыла. Аны бек бирге кавказоведенида бек юг-россеи регионөведенидан илму ишлени Юрий Жданов аты окбиринчи Халкыла арлы конурусу эсеплери башчысы профессор Касобат Даамжовду.) Сынакчыланы тинтиучулук номинацияны лауреатыны дипломуна тийишли болганды.

Сагынынган кезинде экинчи орунлу саугасын а КСМКУ-ну

президенти, техника илмуланы профессору Барис Камармурзов бек КСМР РАН-ны Социал-политика тинтуле арасына таматасы, тарых илмуланы кандидаты Аслам Боров «Северный Кавказ в историческом пространстве и времени» деген концепциялы статьялары ючюн алгандыла. Биринчи даражыла диплом да оларда сагынынлыгы институту директору, тарых илмуланы доктору Касобат Даамжовха «В службе и обороне» монографиясы берилгенди.

ТРАМЛАНЫ Эухура.

Аскерде тууган шуёлукну ахыр сагыатларына дери саклагандыла

Бу сурауда эки жашны уруш байлаганды, кызауатта тууган тегликни ала жашуулары ахырында дери саклагандыла. Кышатаудан Кызылжыла аны хамитни жашы. Мухарбекни (сурада сол жанында) бек Алпудан Мусарбий Архаговну аны шуёлукчыланы Афганистанда тууганды. Жаннети болсунала, экиси да арушгандыла. Кертиди, урушдан юйлерине, ата-аналарына сау кытайгандыла, алай арта анда тапкан арууладан арушгандыла.

Суракта кырамай да, жашуулары энди башлагандыла 18-20 жылдыклай Алай кылай мудукчы, кыайгырылуулук барды аламы кезлеринде. Кырай кытайынлыкчылдан, койкозюлөкден, сыйнауладан этген болуура ала эки жылы ичинде.

Муршуну ветеранлары бек нечма ушак этген эсем да, ала сермешелени, атышуулары, аскер операциялары юслеринде сагынынгыра ахырда соймейде. Аны да аныгарчады. Мухарбек да кызауатта 1979 жылда биринчели санында чакырылган кызуудан эди. Аны ой бийчеси Римма айтханына кере, юйде сермешелени юсюнден ол бир заманда да сагынамаганды, бир сөз да айтмаганды.

Жаланда 15 февралда

нөгөрлери бек тобошип, Нальчикде бардырылган жыйлыгыга кытышганды эди. Урушдан кытайгандыла уа, ёшюно саугаулагандыла толуп эди. Алай ол аланы кёбюсон юлешип кытайгандыла, ала магна энди неге керекди деп.

Эки жыл... Кылай кёпдю ол мамыр жашууну кезинде урушдан жашы саклагандыла анда Эухура да тёзалмаганды алай сынауга. Ол тамата жашы Валерий бек аскер ёлмоню алтанды. «Ташкентте Шимкенте барганыбыз эсимде, андан автобус бек аскер ёлмоню жетези, бир кыумлу жерге.

Ары барганыбызды, командирле бек сейрге кытайган эдиле, кылай тапдыгы бизни деп. Мухарбек кюлүндан автоматын кетермей, чакырсала, терк окуна холга чыгарга хазыр болуп келген эди. Бизге таныс-

Биз анга Мусса деуучю эдик, жаннети болсун, ауушханы 6 жыл болады. Атасы жюрюткен шуёлукчуну Кыайсы да унутмаганды. Мусса айтханы ахыр кетерилгенде жер жоклап турганды. Бюгонлюкде уа Афганистанда урушун юсюнден кинога кырасам, бизни жашла анда кырылган кылай этгенди. Кылай кытайынлыкча кергенди деп келючюдо эсиме, дейди бизни бек ушакчы Римма.

Мухарбекни аскерчи эки сагат берилгенди», деген эсгереди Валерий. Мухарбекни жигитлик иштен андан да аны юйдгерлери Мусарбийден эшиткенди. Кызарты жаш урушда эки агынчы да тас этип кытайганды. «Мухарбек мени жанымны саклаганды. Кызауатта жаралы болгандыла, мени кетюрчю чыгарганды. Кесини жашууна кырыкчу болганында да кырамай», дейчи эди ол.

Антлы шуёлукчуну жашла тууган Кызарты-Малькарга кытайхандыла, бир-бирге кыноакчуга бара, бир бири жоклай тургандыла. Биринчи дуниясын Мухарбек алышканды. Ол жашай кетгенди, ёлгени бек 22 жыл болди. Риммага, атадан экюз кылган Танзилга чыгарга бек Кыайсынга Мусарбий билектик этип турганды.

ТИКАЛАНЫ ОТИМА.

